

CEZA HUKUKUNA GİRİŞ

İLHAN ÜZÜLMEZ

-
- Ceza hukuku, diğer hukuk dalları gibi, kendi vasıtalarıyla toplumsal yaşamın devamını sağlama görevini üstlenmiştir.
 - Ceza hukuku, toplumsal yaşamın devamı açısından vazgeçilmez öneme sahip belli değerleri korumak suretiyle üstlenmiş olduğu, bu görevi yerine getirir.
 - Belli hukuki değerler, ceza hukukunun **yasaklayıcı veya emredici davranış normlarıyla** korumaya alınmıştır.
 - Ceza hukukunun üstlenmiş olduğu bu fonksiyon TCK'nın 1. maddesinde ifadesini bulmuştur.

➔ Ceza hukuku, kamu hukukunun bir dalıdır.

➔ **Ceza Hukukunun Bölümleri:**

- ➔ 1) Maddi Ceza Hukuku,
- ➔ 2) Ceza Muhakemesi Hukuku,
- ➔ 3) Ceza İnfaz Hukuku,

➔ **Maddi Ceza Hukuku:**

- ➔ 1) Ceza hukuku genel hükümler,
- ➔ 2) Ceza hukuku özel hükümler,
 - ➔ Şeklinde ikiye ayrılmaktadır.

CEZA HUKUKUNUN DİĞER HUKUK VE BİLİM DALLARIYLA İLİŞKİSİ

- Anayasa Hukuku
 - Devletler Hukuku
 - İdare Hukuku
 - Medeni Hukuk
 - Borçlar Hukuku
 - Kriminoloji
 - Adli Bilimler

CEZA HUKUKUNUN KAYNAKLARI

➔ Doğrudan Kaynaklar

- Anayasa
- Türk Ceza Kanunu ve diğer kanunlar
- Milletlerarası Sözleşmeler

➔ Dolayısıyla Kaynaklar

- Mahkeme içtihatlar
- Doktrin

CEZA HUKUKUNUN TEMEL KAVRAMLARI

- **Suç**, bir haksızlıktır.
- Ancak, her haksızlık bir suç değildir.
 - Karşılığında ceza hukuku yaptırımı öngörölmüş olan haksızlıklar, suçtur (maddi anlamda suç).
- Dolayısıyla, suç teşkil eden haksızlıklar ile diğer haksızlıklar arasında nitelik itibariyle herhangi bir fark yoktur. Haksızlıklar, nicelik itibariyle farklılık arz ederler.
 - Her haksızlığın olduğu gibi, suç teşkil eden haksızlığın da bir yaptırımı vardır.
- **Ceza** ve **güvenlik tedbirleri**, suç teşkil eden haksızlığın karşılığı olarak uygulanacak yaptırımlardır.

GENEL KANUN-ÖZEL KANUN İLİŞKİSİ

- **765 s. (mülga) TCK, m. 10:** Türk Ceza Kanununun diğer hükümleri, diğer kanunlarda yer alan suç tanımları bakımından, bu kanunlarda **aksine hüküm bulunmadığı takdirde** uygulanır.
- Aynı yönde 1632 sayılı Askeri Ceza Kanununun 1. Maddesinde de bir düzenleme vardır.
- 5237 sayılı TCK, m. 5: Türk Ceza Kanununun genel hükümleri, diğer kanunlarda yer alan suç tanımları ile ilgili olarak da uygulanır.

Suçlar ve Kabahatler

- 765 sayılı eski TCK'daki durum,
 - Suç= Cürüm ve kabahat,
- 5237 sayılı yeni TCK'daki durum,
 - Kabahat, suç değil.

CEZA HUKUKUNA YÖN VEREN İLKELER

CEZA SİYASETİNİN (SUÇ POLİTİKASININ) TEMEL İLKELERİ

 I- KUSUR İLKESİ,

 II-HUKUK DEVLETİ İLKESİ,

 III- İNSANİLİK İLKESİ,

Ceza Hukukunun Güvence Fonksiyonu (Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi)

- Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, hukuk devleti anlayışını, ceza hukukunda somutlaştıran bir prensiptir.
- AY m. 38/1-3; TCK m. 2, 7/1; İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi m. 11/2; Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 7/1
 - Suçta kanunilik ilkesi
 - Cezada kanunilik ilkesi,
 - Güvenlik tedbirleri bakımından kanunilik ilkesi,
 - Kabahatler hukukunda kanunilik ilkesi (KK m. 4),

SUÇTA VE CEZADA KANUNİLİK İLKESİNİN SONUÇLARI

- Suçta ve cezada kanunilik ilkesinin, bir kısmı kanun koyucuya, bir kısmı hakime, bir kısmı hem hakime hem de kanun koyucuya yönelik olan beş ayrı sonucu bulunmaktadır.
 - 1) Belirlilik ilkesi,
 - 2) Örf ve adet hukukuyla suç ihdas etme ve cezayı ağırlaştırma yasağı,
 - 3) Kıyas yasağı,
 - 4) İdarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza ihdas etme yasağı,
 - 5) Ceza kanunlarınınin geçmişe yürütülmesi yasağı,

BELİRLİLİK İLKESİ

- Suç teşkil eden fiillerin açık, seçik ve herkes tarafından anlaşılabilir şekilde tanımlanması,
- Suç teşkil eden fiiller, unsurlarıyla, söz konusu ise nitelikli halleriyle birlikte düzenlenmelidir.
- Belirlilik ilkesi --- Beyaz hüküm sorunu
- Belirlilik ilkesi açısından TCK'daki sorunlu düzenlemeler;
 - Temel milli yararlar karşı faaliyette bulunmak için yarar sağlama suçu (TCK m. 305),

Örf ve Adet Hukukuyla Suç İhdas Etme ve Ceza Verme Yasağı

- Örf ve adete göre, suç ihdas etme ve ceza verme veya ağırlaştırma yasaktır.
- Ancak örf ve adet, bir ceza normunun yorumlanmasında göz önünde bulundurulabilir.
- Örf ve adet, bir ceza normunun, örf ve adet hukukunu kaynak olarak kabul eden bir hukuk alanına atıf yaptığı hallerde, dolaylı olarak ceza hukukunun kaynağını oluşturabilir.

Kıyas Yasağı ve Yorum

- Kıyas ve yorum arasındaki fark,
- Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz ifadesinin anlamı,
- Genel hükümler bakımından kıyas yasağının geçerli olup olmadığı sorunu,
- Güvenlik tedbirleri bakımından kıyas yasağı,
- Genişletici yorum,
 - Elektrik hırsızlığı,
 - Başkasının telefon hattına izni dışında saplama yapmak,

İdarenin Düzenleyici İşlemleriyle Suç ve Ceza Konulması Yasağı

- Kanunilik ilkesine göre, suç teşkil eden haksızlığın, bu haksızlığın unsurlarının ve haksızlığın karşılığını oluşturan yaptırımların kanunla düzenlenmesi gerekir.
- Kanun çıkarma yetkisi ise, yasama organına aittir.
- AY m. 13, 91 ve 38. maddeleri idarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza ihdasına manidir.
- “Beyaz hüküm”, “açık ceza normu” veya “çerçeve kanun”,
 - Örnek, Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu m. 1 ve 3,
- TCK m. 297/2= Birinci fıkrada sayılanların dışında kalıp da **yetkili makamlar tarafından infaz kurumuna veya tutukevine sokulması yasaklanmış bulunan eşyayı**, bu yasağı bilerek, infaz kurumuna veya tutukevine sokan veya bulunduran ya da kullanan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
 - 5411 sayılı Bankacılık Kanunu m. 152,

Geçmişe Yürüme Yasağı

- Ceza kanunlarının zaman bakımından uygulanmasında **kural fiilin işlendiği zaman kanunun** esas alınmasıdır.
- Kanunların zaman bakımından uygulanmasına;
 - **Geriye yürüme,**
 - **Derhal uygulanma,**
 - **İleriye yürüme,**
- Olmak üzere üç ilke yön verir.
- TCK'nın 7. maddesiyle belirli şartlar altında bu ilkelerin tamamına geçerlilik tanınmıştır.

KURAL= Fiilin İşlendiği Zamanın Kanununa Tabi Olması (Geçmişe Yürümemesi).

- **TCK m. 7/1=** İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz.
- **AY m. 38/1'de** aynı yönde bir düzenleme ihtiva etmektedir.
- **TCT m. 7/3=** Hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç; infaz rejimine ilişkin hükümler, derhal uygulanır.
 - **AY m. 38/2** karşısında dava ve ceza zamanaşımını , maddi ceza hukuku kurumu olarak kabul etmek gerekmektedir. Dolayısıyla geçmişe yürütme yasağı bu müesseseler bakımından da geçerlidir.
 - Ceza muhakemesi hukukunda kural, derhal uygulamadır.

Anayasa Mahkemesinin İptal Kararlarının geriye yürüyüp yürümeyeceği tartışması,

- AY m. 153/5= iptal kararları geriye yürümez,
- Doktrinde bir kısım yazar, Anayasanın bu hükmüne rağmen sanığın lehine olan iptal kararlarının geriye yürümesi gerektiğini savunmuş,
- Yargıtay' da zorlama bir yorumlu doktrindeki bu görüşe itibar etmiştir,
- İptal kararlarının, sanığın lehine sonuç doğurduğu hallerde geriye yürüyebileceğine ilişkin özel bir düzenleme yapılması zarureti bulunmaktadır.

Geçmişe yürüme yasağının istisnası;

- Failin lehine olan kanunun geriye yürütülmesi.
 - TCK m. 7/1, cümle 2 ve 3= İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz ve hakkında güvenlik tedbiri uygulanamaz. Böyle bir ceza veya güvenlik tedbiri hükmolünmüştü infazı ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar.
 - TCK m. 7/2= Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur.
- İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı daha önce hükmedilen cezanın infazının ve bu cezaya bağlı kanuni neticelerin durumu...

Lehe Kanununun Belirlenmesi

- Sonradan yürürlüğe giren kanunun fiili suç olmaktan çıkarttığı haller,
- Lehe kanun belirlemesi, fiilin işlendiği zamanın kanuna göre ve yeni kanuna göre suç olarak düzenlendiği hallerde, lehe hüküm içeren kanunun tespitiyle ilgilidir.
 - 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanununun madde 9/3; “Lehe olan hüküm, önceki ve sonraki kanunların ilgili bütün hükümleri olaya uygulanarak, ortaya çıkan sonuçların birbirleriyle karşılaştırılması suretiyle belirlenir.”

Geçici veya Süreli Kanunların İleriye Yürümesi

- **TCK m. 7/4=** Geçici veya süreli kanunların, yürürlükte buldukları süre içinde işlenmiş olan suçlar hakkında uygulanmasına devam edilir.
- **Geçici kanun=** Yürürlükleri ilgili oldukları olayın devam süresiyle sınırlı olan kanunlardır. Örneğin, bir savaşın devamı süresince yürürlükte kalacağı belirtilen kanun.
- **Süreli kanun=** Yürürlükte kalacağı süreyi bizzat belirleyen kanunlardır. Örneğin, bir yıl süre ile yürürlükte kalacağını öngören kanun.

Suçun İşlendiği Zaman;

- Sırf hareket suçları ve neticeli suçlarda,
- Kesintisiz suçlarda,
- Zincirleme suçlarda,

Kabahatlerle İlgili Zaman Bakımından Uygulama Kuralları

➤ 5326 sayılı Kanun m. 5:

- (1) 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun zaman bakımından uygulamaya ilişkin hükümleri kabahatler bakımından da uygulanır. Ancak, kabahatler karşılığında öngörülen idarî yaptırımlara ilişkin kararların yerine getirilmesi bakımından derhal uygulama kuralı geçerlidir.
- (2) Kabahat, failin icraî veya ihmali davranışı gerçekleştirdiği zaman işlenmiş sayılır. Neticenin olduğu zaman, bu bakımdan dikkate alınmaz.

